C/2024/6879

28.11.2024

Avizul Comitetului Economic și Social European

Un proiect pentru un Pact verde și social european, bazat pe o economie a bunăstării

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2024/6879)

Raportoare: **Maria NIKOLOPOULOU**

Consiliere	Agata MEYSNER (pentru raportoare) Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA (pentru Grupul I)
Decizia Adunării Plenare	18.1.2024
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	3.9.2024
Data adoptării în sesiunea plenară	19.9.2024
Sesiunea plenară nr.	590
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/abțineri)	166/8/5

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE este ferm convins că Pactul verde european ar trebui să adopte o perspectivă societală mai largă și să fie consolidat pentru a promova o economie a bunăstării în serviciul cetățenilor și al planetei. Economia bunăstării este o orientare strategică și o abordare asupra guvernanței care urmărește să plaseze oamenii și bunăstarea lor în centrul elaborării politicilor și al procesului decizional.

1.2. Pentru ca UE să își îndeplinească obiectivele în domeniul climei și al biodiversității, este esențial să se transpună legislația relevantă, să se intensifice adoptarea și extinderea soluțiilor existente în toate statele membre și să se consolideze investițiile în cercetare, dezvoltare și inovare (CDI), pentru a găsi noi soluții suplimentare. CESE consideră că Comisia Europeană și Parlamentul European nu trebuie să reducă nivelul de ambiție sau să blocheze punerea în aplicare a obiectivelor actuale. Este necesar, mai curând, să se accelereze ritmul în ceea ce privește asigurarea condițiilor unui mediu de investiții încurajator, să se asigure accesul la energie curată la prețuri accesibile, să se ofere noi soluții tehnologice care să contribuie la o economie cu zero emisii nete și să se instituie suficiente mecanisme de sprijin tehnic și financiar și de siguranță pentru statele membre, întreprinderile din sectoarele afectate, persoanele fizice și organizațiile societății civile care vor trebui să pună în aplicare normele.

1.3. Finanțarea actuală a tranziției este insuficientă, prin urmare CESE subliniază necesitatea de a atrage mai multe investiții publice și private din partea UE și a statelor membre. Comitetul subliniază, de asemenea, importanța bugetelor naționale care sprijină tranziția și consideră că sunt necesare eforturi mai mari pentru a crește bugetul printr-o serie de mecanisme. Printre acestea s-ar putea număra combaterea evaziunii fiscale, îmbunătățirea colectării impozitelor, stoparea imediată a subvențiilor dăunătoare mediului și evitarea unora noi, reformarea subvențiilor existente, creșterea impozitelor pentru combustibilii fosili, promovarea de impozite mai mari pentru cei mai bogați, care reprezintă 1 % din populația lumii, și consolidarea activității economice durabile care generează resurse.

1.4. Pentru a realiza o economie a bunăstării, bugetul public pentru investiții în domenii-cheie de politică asociate cu tranziția verde și justă, cum ar fi educația, protecția socială și asistența medicală va trebui garantat, menținând o abordare echilibrată între creșterea investițiilor publice și sustenabilitatea fiscală, astfel încât să se evite măsurile de austeritate.

1.5. Economia este un factor de sustenabilitate esențial și, prin urmare, trebuie să depășim creșterea bazată pe PIB și să susținem un cadru de politică cuprinzător, care să sprijine o economie sustenabilă ce vizează bunăstarea socială și realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU, ale Acordului de la Paris și ale Planului privind biodiversitatea.

1.6. CESE consideră că ar trebui să existe un acces universal și abordabil ca preț la educație, îngrijiri de sănătate, protecție socială și locuințe. Resursele de bază, cum ar fi alimentele produse în mod durabil, apa curată și energia, ar trebui asigurate într-un mod care să le permită tuturor un mod de viață sustenabil. Societatea ar trebui să poarte un dialog permanent pentru a defini termenii „acces" și „esențial", asigurându-se că aceste concepte răspund nevoilor în schimbare ale populației.

1.7. CESE îndeamnă UE, statele membre și întreprinderile să investească în formarea, reconversia și perfecționarea profesională și solicită acțiuni de formare privind democrația și instituțiile publice de la nivel local, regional, național și european.

1.8. CESE consideră că, pentru a asigura bunăstarea cetățenilor, participarea societății civile ar trebui stimulată într-un mod semnificativ și incluziv, în special ținând seama de grupurile subreprezentate, cum ar fi tinerii, femeile, migranții și persoanele cu dizabilități. Acest lucru poate fi realizat prin îmbunătățirea accesului la finanțare pentru organizațiile societății civile și prin încurajarea participării civice ascendente. Dialogul social joacă, de asemenea, un rol vital în îmbunătățirea bunăstării. În plus, CESE solicită promovarea unor mecanisme participative, cum ar fi inițiativele cetățenești europene, și crede că – prin cerințe mai puțin stricte și printr-un răspuns adecvat din partea Comisiei Europene – pot lua naștere mai multe inițiative.

1.9. CESE consideră că ar trebui elaborată o declarație interinstituțională a Parlamentului European, Consiliului UE și Comisiei Europene, menită să ofere un cadru solid care să garanteze protecția și promovarea intereselor și drepturilor generațiilor viitoare. În acest scop, Comisia Europeană ar trebui să numească un comisar pentru generațiile viitoare.

2. **Context**

2.1. Pactul verde european a lansat o tranziție semnificativă și necesară în domeniul acțiunilor climatice și al protecției mediului, cu impact asupra unor sectoare diverse, inclusiv asupra energiei, transporturilor, industriei și agriculturii. Cu toate acestea, agravarea crizei climatice și a crizei biodiversității, răspândirea pandemiilor, escaladarea războaielor, scăderea competitivității, creșterea costului vieții și adâncirea inegalităților prezintă provocări semnificative, intensificând tensiunile politice și părând să pună în pericol realizarea obiectivelor Pactului verde european. Escaladarea acestor crize scoate la iveală fragilitatea sistemului nostru, dar și necesitatea unei transformări. „Să o ținem tot așa" nu este o opțiune.

2.2. Escaladarea triplei crize planetare prezintă cea mai mare amenințare pentru reducerea sărăciei, garantarea muncii decente și a justiției sociale și instituirea unui mediu de afaceri favorabil pe termen lung. Încălzirea globală, declinul biodiversității și poluarea pun în pericol toate formele de viață de pe planeta noastră și contribuie la creșterea conflictelor și a tulburărilor sociale în Europa și în sudul global. În acest context, devine din ce în ce mai presant să ne regândim relația cu natura și să protejăm, și, unde este necesar, să refacem ecosistemele naturale de care depind ființele umane și majoritatea activităților economice ale acestora ([1]).

([1]) Aviz - Comitetul Economic şi Social European - O strategie cuprinzătoare privind biodiversitatea în cadrul COP16: reunirea tuturor sectoarelor în jurul unui obiectiv comun (JO C, C/2024/6880, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj).

2.3. Economia bunăstării este o orientare strategică și o abordare asupra guvernanței care urmărește să plaseze oamenii și bunăstarea lor în centrul elaborării politicilor și al procesului decizional. Într-o economie a bunăstării, obiectivul unei societăți trebuie să fie binele comun al tuturor membrilor săi și al fiecăruia dintre ei, în conformitate cu prevederile constituționale. Pentru atingerea acestui obiectiv, trebuie să se pornească de la premisa că banii și capitalul reprezintă instrumente importante de schimb comercial și investiții, însă nu constituie în niciun caz un scop în sine. Modelul economic aflat în slujba binelui comun se bazează pe valori unanim recunoscute drept universale: demnitate umană, solidaritate, durabilitate ecologică, justiție socială, transparență și participare democratică ([2]). Economia este un factor determinant pentru a concretiza viziunea asupra bunăstării ([3]). Într-o economie a bunăstării, progresul este măsurat nu numai prin indicatori economici tradiționali, cum ar fi PIB-ul, ci și prin indicatori care reflectă calitatea vieții, precum sănătatea, educația, calitatea mediului și legăturile sociale. Această abordare globală subliniază importanța unei distribuții echitabile a resurselor și a oportunităților, garantând că beneficiile economice sunt larg împărțite între toate segmentele societății.

2.4. Pentru ca UE să își îndeplinească obiectivele climatice pentru 2030 și pe viitor în următorul mandat, este esențial să se transpună legislația relevantă și să se intensifice adoptarea și extinderea soluțiilor existente în toate statele membre și să se consolideze investițiile în CDI pentru a găsi noi soluții suplimentare. CESE consideră că, în cadrul următorului mandat, Comisia Europeană și Parlamentul European nu trebuie să reducă nivelul de ambiție sau să blocheze punerea în aplicare a obiectivelor actuale. Este necesar, mai curând, să se accelereze ritmul în ceea ce privește condițiile pentru un mediu de investiții încurajator, să se asigure accesul la energie la prețuri accesibile, să se ofere noi soluții tehnologice care să contribuie la o economie cu zero emisii nete, să se efectueze evaluări adecvate ale impactului și să se instituie mecanisme de sprijin tehnic și financiar și de siguranță pentru statele membre, întreprinderile din sectoarele afectate, persoanele fizice și organizațiile societății civile care vor trebui să pună în aplicare normele.

2.5. Comisia Europeană a emis Raportul de analiză prospectivă strategică (2023) ([4]), care pune accentul pe includerea durabilității și a bunăstării în autonomia strategică deschisă a Europei și propune 10 acțiuni pentru realizarea acestui obiectiv. Această tranziție este esențială pentru ca UE să realizeze neutralitatea climatică și sustenabilitatea, asigurând competitivitatea pe termen lung și poziția de lider la nivel mondial în economia neutră climatic. Raportul subliniază principalele provocări și sugerează răspunsuri la nivel de politici, inclusiv o economie care să acorde prioritate bunăstării, să elimine lacunele în materie de competențe pentru sustenabilitate și să asigure finanțare suficientă pentru tranziție.

2.6. Conform primei evaluări europene a riscurilor climatice pentru economie realizată de Agenția Europeană de Mediu ([5]), continentul nostru se încălzește mai repede decât restul regiunilor planetei, iar politicile actuale nu evoluează în ritmul necesar pentru realizarea obiectivelor UE cu privire la neutralitatea climatică. Banca Mondială arată că, în Europa, costul inacțiunii climatice depășește cu mult costul acțiunii climatice ([6]). Se estimează că mai mult de 50 % din PIB-ul global depinde de natură ([7]) și că aproximativ 40 % din locurile de muncă de la nivel mondial depind direct de existența unor ecosisteme sănătoase ([8]). Se cheltuie însă în continuare miliarde de euro pentru subvenții dăunătoare mediului, deși de zeci de ani se discută despre reducerea acestora.

2.7. Potrivit raportului intitulat „Perspectivele privind resursele mondiale pe 2024” ([9]) (*Global Resources Outlook* 2024), o creștere cu 60 % preconizată pentru utilizarea resurselor până în 2060 ar putea să deturneze eforturile pentru realizarea nu numai a obiectivelor climatice și în materie de biodiversitate și poluare la nivel mondial, ci și a prosperității economice și a bunăstării umane. Singura opțiune viabilă este decuplarea creșterii economice de emisiile de gaze cu efect de seră, utilizarea resurselor și degradarea mediului, crescând în același timp bunăstarea și promovând economii prospere și întreprinderi competitive.

([2]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Economia binelui comun: un model economic sustenabil orientat către coeziune socială” (JO C 13 of 15.1.2016, p. 26).

([3]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Economia durabilă de care avem nevoie” (JO C 106, 31.3.2020, p. 1), Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Măsuri necesare pentru impulsionarea cadrului de politică al UE pentru o tranziție justă” (OJ C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj).

([4]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_23_3623.

([5]) https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment.

([6]) https://www.worldbank.org/en/region/eca/brief/economics-for-disaster-prevention-preparedness-europe.

([7]) *Study for a methodological framework and assessment of potential financial risks associated with biodiversity loss and ecosystem degradation* [Studiu pentru un cadru metodologic și o evaluare a riscurilor financiare potențiale asociate cu pierderea biodiversității și degradarea ecosistemelor], Comisia Europeană.

([8]) World Employment and Social Outlook 2018 (Cum se prezintă aspectele sociale și lumea muncii la nivel mondial), OIM.

([9]) https://www.resourcepanel.org/reports/global-resources-outlook-2024.

2.8. Potrivit Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC), „instituirea politicilor, infrastructurii și tehnologiei potrivite pentru a permite schimbarea stilurilor noastre de viață și a comportamentului nostru poate conduce la o reducere cu 40-70 % a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2050” ([10]). Totuși, alegerile în materie de consum, în special pentru persoanele cu venituri mai reduse, sunt determinate în principal de prețurile scăzute și de comoditate, fiind dictate de faptul că alternativele sustenabile fie nu sunt adesea accesibile, fie nu sunt abordabile ca preț. Acest lucru este valabil pentru diverse bunuri și servicii, inclusiv pentru transport, locuințe, alimente și produse. CESE are convingerea că abordarea sistemică a comportamentului durabil trebuie consolidată, pentru a asigura că stilurile de viață sustenabile constituie opțiunea cea mai convenabilă, accesibilă și eficientă din punctul de vedere al costurilor pentru toți.

3. **Viziunea pentru bunăstarea socială**

3.1. Bunăstarea socială ar trebui să aibă la bază un triunghi echilibrat format din libertate, responsabilități și drepturi pentru toți cetățenii. Societatea ar trebui să încerce să trăiască în armonie cu natura în limitele planetei fără să fie supusă privațiunii, bazându-se pe o economie durabilă și benefică, care pune bunăstarea în centrul său, respectă clima, natura și mediul și conservă și dezvoltă oportunități pentru generațiile viitoare, răspunzând nevoilor acestora.

3.2. Echitatea este piatra de temelie a bunăstării sociale, iar oamenii trebuie să primească sprijinul adecvat pentru a-și satisface nevoile. Barierele structurale trebuie reduse în mod semnificativ, deoarece contribuie la creșterea inegalităților sociale. Grupurile vulnerabile, cum ar fi persoanele în vârstă și cele cu dizabilități, persoanele care trăiesc în teritorii și regiuni izolate, precum și tinerii și femeile, care, în prezent, au rămas în urmă în ceea ce privește drepturile și veniturile, au nevoie de sprijin personalizat în timpul tranziției.

3.3. Guvernele ar trebui să garanteze siguranța întregii societăți. Sentimentul de siguranță în mediul fiecăruia este un aspect fundamental al bunăstării sociale și economice, deoarece instabilitatea socială creează instabilitate economică și viceversa. Sunt necesare acțiuni și investiții adecvate în diferite domenii, pentru a asigura pacea și siguranța în fața amenințărilor interne și externe.

3.4. CESE consideră că ar trebui să existe un acces universal și abordabil ca preț, cum ar fi educația, îngrijirile de sănătate, protecția socială și locuințele. Accesul la resursele de bază, cum ar fi alimentele produse în mod durabil, apa curată și energia, ar trebui asigurat într-un mod care să le permită tuturor un mod de viață sustenabil. Societatea ar trebui să poarte un dialog permanent pentru a defini termenii „acces” și „esențial”, asigurându-se că aceste concepte răspund nevoilor în schimbare ale populației.

4. **Un proiect pentru un Pact verde și social european**

Peisajul economic

4.1. Deși Pactul verde european actual subliniază că „nimeni nu trebuie să rămână în urmă”, este necesară o integrare mai aprofundată a acestui principiu pentru a aborda mai bine aspectele sociale și societale ale tranziției verzi și cauzele profunde ale crizelor globale. Este nevoie urgentă de o nouă paradigmă politică, economică și societală, care să acorde prioritate bunăstării umane și planetare și să urmărească îmbunătățirea sustenabilității activității economice, producției și consumului. Avem nevoie de o tranziție fundamentală către o economie durabilă puternică pentru a facilita bunăstarea și o tranziție verde și echitabilă, aliniată la obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, ale Acordului de la Paris și ale Planului privind biodiversitatea.

4.2. Un pas esențial implică reformarea modelului economic actual, depășindu-se conceptul creșterii bazate pe PIB ([11]) și susținând un cadru de politică cuprinzător, care să sprijine o economie sustenabilă propice bunăstării sociale – un obiectiv subliniat în al optulea Program de acțiune pentru mediu ([12]). Acest obiectiv a fost aprobat de colegiuitori, care subliniază că scopul este ca, până în 2050, oamenii să ajungă să ducă o viață bună în limitele planetei noastre, într-o economie a bunăstării în care nu se irosește nimic, creșterea este regenerativă, s-a atins neutralitatea climatică și s-a redus considerabil inegalitatea.

([10]) https://www.ipcc.ch/2022/04/04/ipcc-ar6-wgiii-pressrelease/.

([11]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Măsuri dincolo de PIB pentru o redresare reușită și o economie a UE durabilă și reziliență” (JO C 152, 6.4.2022, p. 7).

([12]) Decizia (UE) 2022/591 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 aprilie 2022 privind un Program general al Uniunii de acțiune pentru mediu până în 2030 (JO L 114, 12.4.2022, p. 22).

4.3. Potrivit unui studiu efectuat de Institutul pentru Economie Climatică ([13]), deficitul de investiții în domeniul climei pentru realizarea obiectivelor pentru 2030 este de aproximativ 406 miliarde EUR pe an (2,6 % din PIB-ul UE). În mod similar, obiectivele bugetare de 10 % pentru perioada 2026-2027 pentru combaterea pierderii biodiversității vor fi, de asemenea, dificil de atins ([14]). Prin urmare, va fi esențială mobilizarea mai multor fonduri publice și private pentru investiții ecologice și, pe termen scurt, reorientarea unora dintre resursele și subvențiile disponibile într-un mod eficace.

4.4. CESE solicită UE și statelor membre să depună eforturi mai mari pentru a majora bugetele printr-o serie de mecanisme. Printre acestea s-ar putea număra combaterea evaziunii fiscale, îmbunătățirea colectării impozitelor, stoparea imediată a subvențiilor dăunătoare mediului și evitarea unora noi, reformarea subvențiilor existente, creșterea impozitelor pentru combustibilii fosili și consolidarea activității economice durabile care generează resurse. CESE propune să se promoveze majorarea taxelor pentru procentul de 1 % din populație care deține aproape jumătate din bogăție la nivel mondial și utilizarea veniturilor pentru finanțarea tranziției.

4.5. Pentru a realiza o economie a bunăstării, bugetul public pentru investiții și reforme în domenii-cheie de politică asociate cu tranziția verde și justă, cum ar fi educația, protecția socială și asistența medicală va trebui garantat. Trebuie evitate măsurile de austeritate ca cele aplicate în timpul crizei economice anterioare. Prin urmare, este esențial să se asigure punerea în aplicare a unei strategii solide de investiții publice pentru o abordare care să vizeze echilibrul dintre creșterea investițiilor publice și sustenabilitatea finanțelor publice.

4.6. UE ar trebui să comunice mai clar situația actuală a fondurilor disponibile și să simplifice procesele prin care întreprinderile pot obține acces la acestea.

4.7. Până în prezent, nu s-au identificat dovezi de decuplare absolută pe scară largă la nivel mondial, așadar este esențial să dezvoltăm și să adoptăm soluții care să contribuie la reducerea consumului de resurse și să dematerializeze economia la nivel mondial. Aceste acțiuni trebuie întreprinse pe o bază echitabilă și trebuie să ofere spațiu pentru o dezvoltare justă, în special în țările cu venituri reduse. Pentru a înțelege pe deplin amploarea consumului de materii prime din diferite țări, ar trebui să se aplice o abordare bazată pe amprenta materiilor prime, astfel cum au solicitat Parlamentul European și mai multe state membre care au deja obiective naționale de reducere a amprentei materiilor prime. CESE sprijină apelul Consiliului de stabilire a unui obiectiv pe termen lung al UE privind utilizarea durabilă a resurselor și utilizarea achizițiilor publice verzi, astfel cum este prevăzut în Concluziile Consiliului privind cel de al optulea program de acțiune pentru mediu ([15]).

4.8. Întreprinderile, de la întreprinderi mari la MIMM-uri, cooperative și actori din economia socială, joacă un rol important într-o tranziție verde, deoarece tranziția le influențează propriile operațiuni și, în același timp, contribuie la tranziția altor actori prin furnizarea de soluții climatice și de mediu. Ele joacă, de asemenea, un rol central în economia bunăstării, generând resurse și oferind oamenilor locuri de muncă, bunuri și servicii durabile.

4.9. Pentru a-și putea îndeplini rolul în tranziția către durabilitate și în economia bunăstării, întreprinderile trebuie să beneficieze de condiții de concurență echitabile pentru a evita concurența neloială. Prin urmare, toate mărfurile importate trebuie să aibă aceleași standarde ca cele produse în Europa. Este necesar să existe un mediu de afaceri care să încurajeze inovarea, investițiile și comerțul și să faciliteze tranziția. Este necesar să se instituie condiții favorabile pentru toate întreprinderile încât să fie gestionată tranziția, recunoscând totodată că diversitatea condițiilor și a nevoilor variază în funcție de sector și de dimensiunea întreprinderii. Reducerea birocrației și accelerarea procedurilor de autorizare sunt de o importanță crucială.

4.10. Ar trebui ca orașele europene să facă schimb de bune practici privind măsurile adoptate. De exemplu, ar trebui restricționată publicitatea pentru combustibilii fosili și produsele și serviciile cu emisii ridicate de dioxid de carbon și materiale, în special în spațiile publice și online, pentru a evita creșterea consumului excesiv, urmând exemplul inițiativelor Grenoble și Amsterdam, care exclud de pe site-urile administrației locale publicitatea pentru călătoriile aeriene, aeroporturi, SUV-uri, croaziere și companiile care utilizează combustibili fosili.

([13]) https://www.i4ce.org/en/publication/european-climate-investment-deficit-report-investment-pathway-europe-future/.
([14]) Integrarea biodiversității, Comisia Europeană.
([15]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11326-2024-INIT/en/pdf.

4.11. Crearea unor întreprinderi și modele de afaceri diversificate, inclusiv a unor sisteme sociale, circulare și de solidaritate, cum ar fi întreprinderile administrate în sistem de „stewardship", cooperativele și antreprenoriatul în rândul femeilor și al tinerilor, ar trebui încurajată pentru a consolida o ocupare a forței de muncă mai favorabilă incluziunii. Economiile sociale și cele bazate pe partajare ar trebui să fie mai proeminente, asigurând locuri de muncă decente, formare de calitate și oportunități educaționale verzi și satisfăcătoare. În plus, pentru a facilita atât bunăstarea, cât și productivitatea și pentru a promova echilibrul între viața profesională și cea privată, ar trebui să se asigure condiții de muncă bazate pe un echilibru între situația de viață a persoanelor și nevoile specifice ale întreprinderilor, aplicându-se, după caz, măsuri precum reducerea timpului de lucru.

Educație și responsabilizare

4.12. Educația trebuie să formeze conștiința civică, promovând adoptarea unor stiluri de viață sănătoase și sustenabile. Reducerea consumului individual fără privațiuni este posibilă datorită multor aspecte ale economiei circulare, cum ar fi reutilizarea, reorientarea utilizării, repararea și partajarea produselor. Cu toate acestea, economia globală este circulară doar în proporție de 7,2 %, ceea ce înseamnă că peste 90 % din materiale sunt irosite, pierdute sau nu sunt disponibile pentru reutilizare ([16]). Într-o mare măsură, datorită generațiilor mai tinere, aceste soluții sunt promovate în societate ca o tendință, dar avem nevoie de soluții intergeneraționale pentru o tranziție către circularitatea completă.

4.13. Educația privind democrația și instituțiile publice la nivel local, regional, național și la nivelul UE trebuie să fie consolidată și să devină obligatorie pentru a asigura că toți elevii au cunoștințele necesare pentru a înțelege semnificația unui sistem democratic, modul în care sunt luate deciziile în Europa, limitările și provocările implicate, precum și modul în care pot fi cetățeni activi. În plus, instituțiile UE ar trebui să își intensifice eforturile pentru a asigura o comunicare ușoară, tangibilă și accesibilă privind rolul UE în ce privește cetățenii, în special la nivel local.

4.14. Există o cerere tot mai mare de competențe relevante pentru un viitor sustenabil, iar lucrătorii trebuie să dețină competențele tehnice și non-tehnice necesare și esențiale pentru competitivitatea UE. CESE îndeamnă UE, statele membre și întreprinderile să investească în formare, recalificare și perfecționare.

Participarea societății civile

4.15. Cetățenii ar trebui încurajați să se mobilizeze și să se organizeze în vederea atingerii unui obiectiv comun, utilizând mecanisme precum inițiativa cetățenească europeană (ICE). CESE consideră că, dacă cerințele în ce privește ICE vor fi mai puțin stricte și răspunsul Comisiei Europene la aceste inițiative va fi tangibil și semnificativ, numărul acestora va crește.

4.16. Democrațiile trebuie să asigure o mai bună reprezentare și incluziune, cu o implicare mai mare a societății civile și cu o guvernanță ascendentă. Mecanisme precum adunările cetățenești reprezintă o parte importantă a proceselor decizionale participative, iar guvernele ar trebui să încurajeze o reprezentare mai diversă a cetățenilor în procesul lor de elaborare a politicilor și o implicare mai activă și mai semnificativă a societății civile organizate. Acest lucru ar trebui să permită o mai mare participare și influență a tuturor cetățenilor, comunităților locale și sectoarelor societății la procesul democratic. Întrucât inegalitatea erodează încrederea în politicieni și în sistemul nostru politic, pentru a ne proteja democrațiile trebuie să investim în oameni.

([16]) https://www.circularity-gap.world/2023#:~:text=The%20global%20economy%20is%20now%20only%207.2%25%20circular&text=This%20means%20that%20more%20than,such%20as%20buildings%20and%20machinery.

4.17. Dialogul social joacă un rol esențial în industriile și sectoarele care vor trebui să se reducă, garantând că lucrătorii care își pierd locul de muncă vor putea opta pentru alternative decente și satisfăcătoare. O modalitate de a instaura acest demers este promovarea unui cadru de politică pentru o tranziție justă, astfel cum se solicită în avizul CESE pe tema *„Promovarea cadrului de politică al UE pentru o tranziție justă: ce măsuri sunt necesare?"* ([17]). UE și statele membre ar trebui să monitorizeze și să consolideze și punerea în aplicare a drepturilor fundamentale ale lucrătorilor de a se organiza și de a se alătura sindicatelor fără represalii și de a se angaja în negocieri colective în sectoarele verzi emergente ale economiei și nu numai. În acest scop, CESE subliniază dispozițiile de monitorizare pentru punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind consolidarea dialogului social în UE ([18]) și subliniază că statelor membre li se recomandă să prezinte, în termen de 18 luni de la publicarea recomandării, o listă de măsuri, elaborate în consultare cu partenerii sociali, pentru punerea sa în aplicare. Partenerii sociali ar trebui să joace un rol important în elaborarea acestor indicatori de monitorizare a punerii în aplicare ([19]).

4.18. UE ar trebui să furnizeze resurse, inclusiv finanțare de bază, pentru participarea civică ascendentă, orientată către o transformare justă. În plus, aceasta ar trebui să ofere diverse forme de democrație deliberativă în diferite contexte și la diferite niveluri, pentru a permite inovarea socială. Printre acestea se numără inițiativele coordonate de comunități, orașele în tranziție, bugetarea participativă, adunările cetățenești, consiliile energetice ale tinerilor, urbanismul strategic incluziv, consultări cu cetățenii cu privire la modul de a acorda prioritate acțiunilor, grădinile publice, comunitățile și cooperativele de energie. Ar trebui acordată o atenție deosebită diversității și incluziunii, astfel încât să fie implicați tinerii, migranții și persoanele cu dizabilități, precum și modului în care este integrată dimensiunea de gen în astfel de inițiative.

4.19. Consultarea eficace și incluzivă a persoanelor și a părților interesate trebuie să devină o cerință obligatorie. În legislația UE relevantă ar trebui incluse stimulente și standarde pentru o participare semnificativă și timpurie la nivel local.

Considerații privind generațiile viitoare

4.20. Pentru a asigura justiția între generații, Pactul verde și social european trebuie să includă drepturile generațiilor tinere și viitoare în toate politicile. CESE a sprijinit deja testul din perspectiva tinerilor privind politicile UE și este primul organism al UE care a testat aplicarea acestuia în avizele sale. CESE a conlucrat, de asemenea, cu mai multe organizații de tineret, instituind mecanisme cum ar fi mesele rotunde pentru tineret privind clima și durabilitatea ([20]). Tinerii au fost lideri în ceea ce privește solicitarea instituirii Pactului verde european și ar trebui să joace un rol esențial și în dezvoltarea Pactului verde și social european.

4.21. Având în vedere situația demografică actuală a UE, a cărei populație este în curs de îmbătrânire și faptul că responsabilitățile în materie de îngrijire, asumate în cea mai mare parte de femei, sunt neremunerate, vor fi necesare servicii de îngrijire mai accesibile ca preț și de calitate. Trebuie abordat deficitul în materie de finanțare și de servicii, iar politicile trebuie să asigure sustenabilitatea fără a împovăra generațiile viitoare cu datorii nesustenabile.

4.22. Principiul echității între generații ar trebui să se afle în centrul procesului de elaborare a politicilor, pentru a asigura că sarcina de a atenua orice amenințare sau de a se adapta la orice presiune inevitabilă nu este transferată unilateral asupra generațiilor viitoare. Ca atare, în Orientările privind o mai bună legiferare, ar trebui inclusă o evaluare a impactului generațiilor viitoare. Politicile transformaționale trebuie să servească intereselor pe termen lung ale cetățenilor europeni, inclusiv ale generațiilor viitoare, și ar trebui să evite crearea unor dependențe care să le dăuneze.

([17]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Măsuri necesare pentru impulsionarea cadrului de politică al UE pentru o tranziție justă" (JO C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj).

([18]) Recomandare a consiliului din 12 iunie 2023 privind consolidarea dialogului social în Uniunea Europeană (JO C, C/2023/1389, 6.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1389/oj).

([19]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunere de recomandare a Consiliului privind consolidarea dialogului social în Uniunea Europeană" [COM(2023) 38 final – 2023/0012 (NLE)] și privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Consolidarea dialogului social în Uniunea Europeană prin valorificarea întregului său potențial de gestionare a tranzițiilor echitabile" [COM(2023) 40 final] (JO C 228, 29.6.2023, p. 87).

([20]) https://www.eesc.europa.eu/ro/initiatives/youth-climate-and-sustainability-round-tables.

4.23. Pentru a asigura o colaborare strânsă între instituțiile UE, ar trebui elaborată o declarație interinstituțională care să implice CESE, Parlamentul European, Consiliul UE și Comisia Europeană, pentru a oferi un cadru solid care să garanteze protecția și promovarea intereselor și drepturilor generațiilor viitoare, incluzând, în același timp, angajamentele acestor instituții de a integra în cadrele juridice și în politici garanții pentru generațiile viitoare.

4.24. Următoarea Comisie Europeană ar trebui să numească un comisar pentru generațiile viitoare, cu un portofoliu transversal, care să contribuie la toate procesele legislative, pentru a garanta că politicile noi și cele existente au un impact pozitiv asupra acestor generații. Portofoliul ar trebui să se bazeze pe exemplele de succes ale unor birouri similare din întreaga lume, cum ar fi comisarul pentru generațiile viitoare din Țara Galilor.

Bruxelles, 19 septembrie 2024.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE